

149. Punt van Reide

Beschrijving ontstaanswijze:

De Punt van Reide is van oorsprong een oeverwal, gevormd langs de Eems, die zeewaarts stroomde in een venige getijde landschap; het Reiderland. Ten zuiden van de huidige Punt van Reide kwamen de riviertjes de Tjamme en de Westerwoldse Aa bij elkaar en stroomden vervolgens noordwaarts om, net te oosten van de Punt van Reide, in de Eems uit te monden. De Eems vormde een klein estuarium op de plek waar hij toen in de Waddenzee uitmondde. Vanaf 2000 voor Chr. slibde het estuarium dicht en nam de invloed van zee verder af, waarbij het zilte milieu veranderde in een brakwater situatie. Nog later ging dit over in een zoetwater situatie, waardoor volop veen kon groeien. Dit proces van veenvorming ging door tot aan de Middeleeuwen. Het gebied werd bewoond, waarschijnlijk woonden men op wierden. Het veen werd steeds sterker gedraineerd, waardoor het inklonk. Het gebied kwam hierdoor steeds lager te liggen en werd zowel vanuit de Eems als vanuit zee bedreigd. De oeverwal heeft een belangrijke zeekerende functie gehad, waarbij de plek waar de Westerwoldse Aa in de Eems stroomde een zwakke schakel vormde. Eind veertiende eeuw ontstonden de eerste overstromingen, en rond 1500 had de Dollard de grootste uitbreiding. De punt van Reide heeft deze overstromingen kunnen doorstaan.

Vormen en patronen:

De Punt van Reide is een landtong met een lengte van twee kilometer en een breedte van ongeveer 500 meter. Hij heeft een noordoost-zuidwest oriëntatie en steekt dwars de Dollard in.

Aardkundige waarde:

Het is een aardkundig waardevol element, dat een bijzondere periode uit de recente geologische geschiedenis in deze regio vertegenwoordigt. Het element is daarom van regionale betekenis.

Huidige processen:

De processen die de oeverwal hebben gevormd zijn nu niet meer actief, de hoofdstroom van de Westerwoldse Aa en van de Eems ligt nu ook op een andere locatie. Het gebied is geheel omdijkt en ingepolderd. Er vindt wel een sterke erosie plaats, met name op de meest oostelijke punt, doordat er enkele geulen van de Dollard vlak onder langs lopen.

Relatie bodem, geologie en geohydrologie:

Door de relatief hoge ligging, en mogelijk ook de kleiige samenstelling van de oeverwal, was het mogelijk dat de oeverwal zich heeft gehandhaafd in tijden van forse overstromingen.

Relatie met andere landschappelijke waarden:

Op de relatief hoog gelegen oeverwal was al vroeg bewoning, waarbij men op wierden woonden. Rond 1300 waren er zelfs twee dorpen, Westerreide en Oosterreide, die aan weerszijde van de uitmonding van de Westerwoldse Aa lagen en werden gescheiden door de Reiderzijl(en). In de Tachtigjarige oorlog speelde Reide een strategisch belangrijke rol. Op Reide zijn in de jaren 1580-1594 daarom twee schansjes opgeworpen. Na 1615 is de strategische rol van Reide uitgespeeld, door de overstromingen zijn de dorpen verlaten en grotendeels weggespoeld. De kleine wierde op de oostpunt (+ 3,9 m N.A.P.) is een overblijfsel van de versterkte schans van Westerreide. De Punt van Reide is min of meer bewoond gebleven, in 1865 woonden er nog één of twee boerengezinnen. In de jaren 1960-1970 werd een sluizencomplex aangelegd, maar door wijzigingen van de plannen was die niet meer nodig en werd het complex weer afgebroken. De Punt van Reide is tegenwoordig natuurgebied en in beheer bij Het Groninger Landschap. Zij beheren het kweldergebied waar een zoutwater vegetatie groeit met kweldergras, zeealsem, Engels slijkgras en hier en daar wat zeekraal.

Literatuur:

Beusekom E. van; 2007. Bewogen Aarde Erfgoed van Nederland. Ministerie van LNV.

Brood, P. (red.); 1999. Nieuwe Groninger Encyclopedie.

Duijvendak, M.G.J. (red.); 2001. Geschiedenis van Groningen, deel II, Nieuwe Tijd.

Gronggrijp G.; 1979. Gea objecten van Groningen RIN-rapport 79-17.

Paris, P.; 2003. In Vogelvlucht - De Punt van Reide. Noorderbreedte 88.

Schroor M. en J. Meijering; 2007. Golden Raand, Landschappen van Groningen Stichting Groninger Landschap.

www.natuurkaart.nl/kvn.landschappen/natuurkaart.nl/i000672.html (bron: Groninger Landschap)

143. Rottum

Beschrijving ontstaanswijze:

Rottum bestaat uit de eilandjes Rottumerplaat in het westen en Rottumeroog in het oosten. Mariene en eolische processen hebben hun invloed gehad op de vorming van de eilanden Rottumeroog en Rottumerplaat. Strandwalafzettingen vormen de kern van Rottumeroog, terwijl Rottumerplaat een zandplaat is. Over de ouderdom is weinig bekend, maar het is duidelijk dat ze tot de reeks kustduinen behoren die ontstaan zijn tijdens het begin van het Holoceen. Rottumerplaat ligt net even boven NAP en loopt alleen bij hoge stormvloed gedeeltelijk onder water. In de loop van de eeuwen hebben Rottumeroog en Rottumerplaat zich evenals de andere Waddeneilanden onder invloed van kustdrift (het evenwijdig, longitudinaal verplaatsen van zand langs de kust) en sterke getijdenstromingen geleidelijk naar het oosten verplaatst en zijn voortdurend van vorm en grootte veranderd. Dit betekent dat Rottumeroog ter zijner tijd hoogst waarschijnlijk in de Oude Wester Eems zal verdwijnen.

Vormen en patronen:

Het huidige landschap van Rottumeroog wordt gekenmerkt door een grote standvlakte met kleine oppervlakten begroeide strandduintjes die nog steeds aan vervorming onderhevig zijn. Vanaf de middeleeuwen is er tot voor kort bewoning geweest op dit eiland. Het eiland heeft hierdoor ook meer antropogene invloeden gehad. Op het centrale deel liggen dan ook verscheidene stuifdijken. De invloed van de natuurlijke processen zijn het grootst aan de randen van het eiland; hier vindt nog steeds duinvorming plaats. Rottumerplaat wordt eveneens gekenmerkt door een grote strandvlakte waarop zich spontaan duinen hebben gevormd. De mens heeft hier toch ook zijn invloed laten gelden door op het oostelijk deel een stuifdijk aan te leggen. Ook nu nog vindt primaire duinvorming plaats.

Aardkundige waarde:

Rottumerplaat is een nog redelijk gave plaat en Rottumeroog een nog redelijk gaaf eiland, door het nagenoeg ontbreken van menselijke activiteiten. Duinvorming, mariene erosie en sedimentatie spelen een actieve rol, die mede zorgen voor de grote aardkundige waarde van nationaal belang.

Huidige processen:

Rottumeroog is door het ontbreken van omvangrijke menselijke activiteiten een nog redelijk gaaf eiland, terwijl menselijke activiteiten op Rottumerplaat nagenoeg ontbreken. Hierdoor hebben verscheidene natuurlijke processen zoals duinvorming, mariene erosie en sedimentatie nog vrij spel.

Relatie met bodem, geologie, geohydrologie:

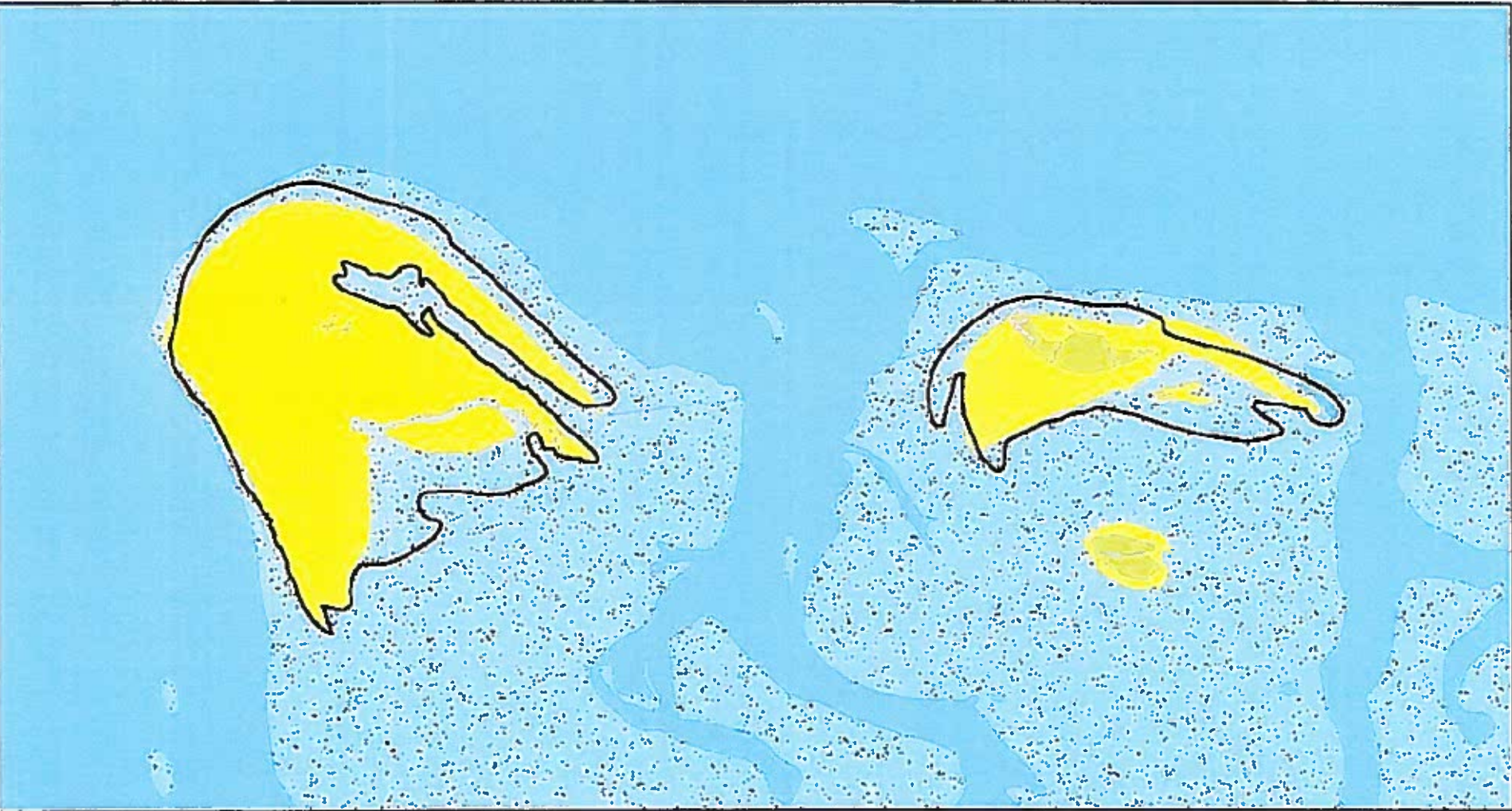
De oppervlaktegeologie van Rottum wordt gekenmerkt door Jonge Duin- en Strandafzettingen die deels de Oude Duin- en Strandafzettingen overdekken. Rottumeroog en Rottumerplaat bestaan totaal uit duin- en vlakvaaggronden. Dit zijn zandgronden zonder veel sporen van bodemvorming of moerige bovengronden. De strandvlakten zijn daarbij evenals op de andere Waddeneilanden kalkhoudend en de duinen kalkloos. Uiteraard zal de grondwaterstand op de strandvlakten hoog zijn en in de duinen laag.

Relatie met andere landschappelijke waarden:

Het landschapsbeeld van Rottum wordt bepaald door de strandvlakten en duinen zonder noemenswaardige opgaande begroeiing. Het hele eiland heeft een zeer open structuur. De beide eilanden vormen een belangrijk vogelgebied. Er broeden onder andere dwergsterns, noordse sterns, visdiefjes, strandplevieren, eidereenden en bergeenden. Veel trek- en wadvogels gebruiken de eilanden als rustplaats. Rottumerplaat is van groot belang voor de zeehonden die ongestoord kunnen rusten op het eiland. Ook komt er op dit eiland op beperkte schaal groei van interessante pioniersoorten voor.

Literatuur:

Bron: www.aardkunde.nl

Object 143: Rottum

28 juni 2010

Top10 NL

Schaal 1:50.000

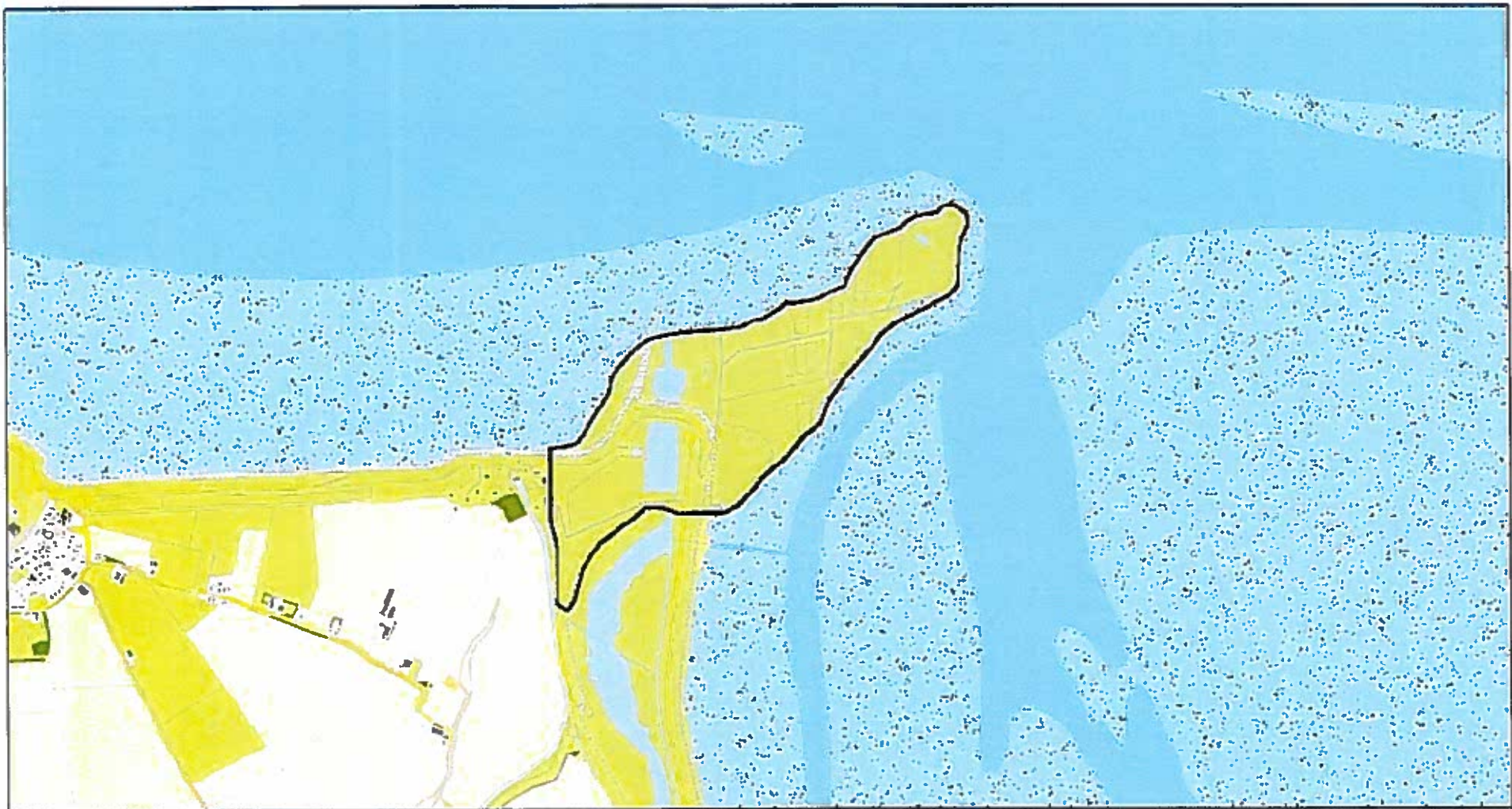
Legenda

aarlegsteeg	naa gsmengd bos	veide	Geselecteerd aardkundig object
akkerland	oas grana	waterland	Overige aardkundige objecten
bosbouw en steengroef	bos loofbos	zverg	
bebouwd gebied	bos naaldbos	zopularen	
ruwgeest	dooerakker	zand	
boomkweekerij	fruitkweekerij		
	grasland		

0 25000
Meters

Recht: © Landschapsoverheid Groningen
Top10 n: © Provincie Groninger

Object 149: Punt van Reide

12 juli 2010

Top10 NL

Schaal 1:20.000

Legenda

aansluiting	bos gemengd bos	heide
afwaterl	bos gras	grasland
(open)rijken waterloop	bos heide	grasland
bebouwd gebied	bos loofbos	onbebouwd
bebouwd gebied	bos naaldbos	overig
beemst	onbebouwd	overig
dienste	grasland	overig
	grasland	overig
		Geselecteerd aardkundig object
		Overige aardkundige objecten

0 250 500 Meters

Kaart © Landschapsoffice Groningen
Top10.nl © Provincie Groningen

